

DÜNYA'DA BİTKİLER

Görünüş ve yaşam koşulları bakımından benzerlik gösteren bitkilerin bir araya gelmesiyle bitki toplulukları ya da bitki formasyonları oluşur.

AĞAÇ

- Ekvatorial Yağmur Ormanları
- Muson Ormanları
- Ilıman Kuşak Karma Ormanları
- Tayga Ormanları

ÇALI

- Maki
- Garig
- Psödomaki

OT

- Savan
- Bozkır
- Antropojen Bozkır
- Çayır
- Tundra

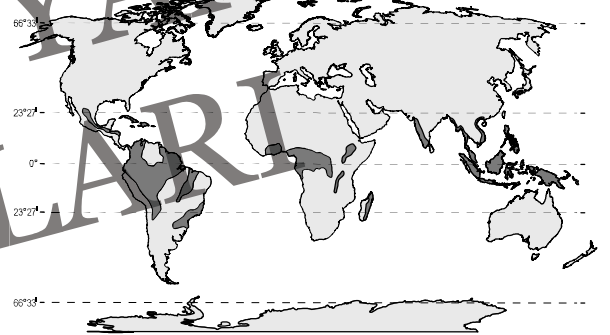
ÇÖL

A. AĞAÇ FORMASYONLARI

Ekvatorial Yağmur Ormanları



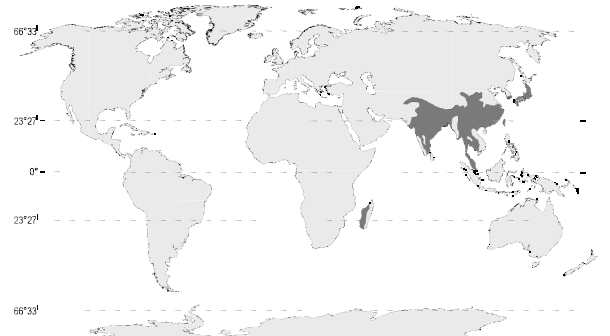
- Yıl boyu sıcak ve yağışlı bir iklimde yetişir.
- Geniş yapraklı ağaçlardan oluşur.**
- Her mevsim yeşildir.
- Ağaçlar yapraklarını dökmez.
- Boyları 40-60 metreye kadar ulaşabilir.
- Biy çeşitlilik fazladır.
- Ekvator'un her iki yanında 10° kuzey ve 10° güney enlemleri arasında görülür.



Muson Ormanları



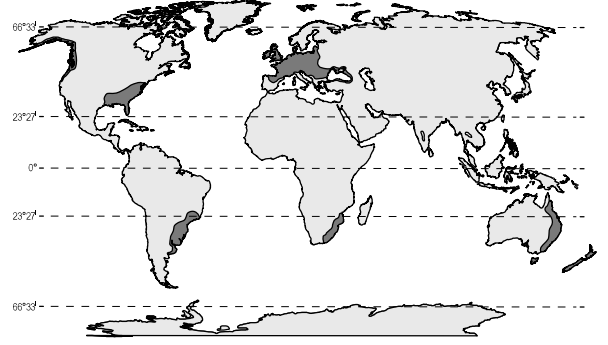
- Güneydoğu Asya'da görülür.**
- Muson ikliminin görüldüğü alanlarda yetişir.
- Yazlar yağışlı, kışlar kurak geçer.
- Geniş yapraklı ağaçlardan oluşur.**
- Ağaçlar kışın yapraklarını döker.
- Ekvatorial yağmur ormanlarına göre tür çeşitliliği daha azdır.



Orta Kuşağın Karışık Ormanları



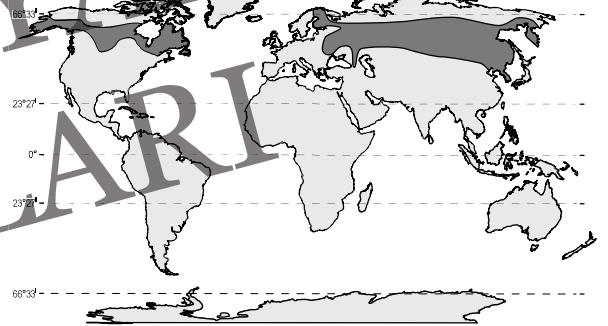
- Okyanusal iklimin etkili olduğu yerlerde görülür.
- Her mevsim yağışlıdır.
- Karışık ormanlardan oluşur. Hem iğne yapraklı hem geniş yapraklı ağaçlar vardır.
- Geniş yapraklı ağaçlar kış mevsiminde yapraklarını dökerler.



İğne Yapraklı Ormanlar



- Sert karasal iklim alanlarında yetişir.
- Ağaçlar yapraklarını dökmeyiz.
- 50°-60° enlemleri civarında görülür.
- Ağaçlar soğuğa karşı dayanıklıdır.
- Ağaçların kökleri fazla derine inmez.
- Tayga ya da boreal ormanları olarak da bilinir.



B. ÇALI FORMASYONLARI

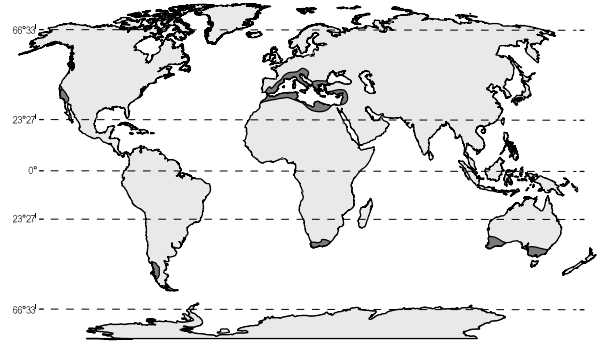
Maki, Garig, Psödomaki



- Akdeniz ikliminde görülür.
- Kızılçamların tahribiyle oluşur.
- 1 metreyi bulan bodur çalılardan oluşur.
- Bitki örtüsü daima yeşil kalır.
- Yapraklı, sert ve reçinelidir.

Garig (Frigana): Makilerin tahribiyle ortaya çıkar.

Psödomaki: Ilıman okyanusal iklimin etkili olduğu yerlerde ormanların tahrip edilmesiyle oluşur.

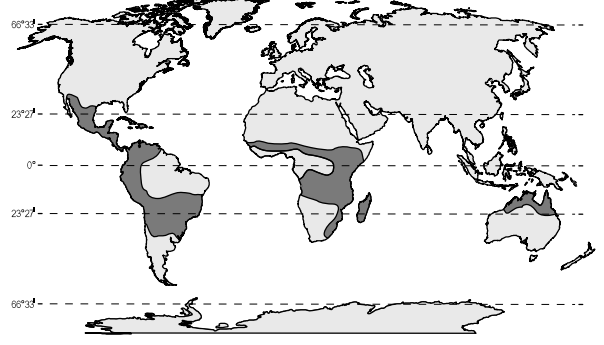


C. OT FORMASYONLARI

Savan



- ▶ Her iki yarım kürede 10-20° kuzey ve güney enlemleri arasında görülür.
- ▶ Güney Amerika'da Brezilya, Venezuela, Kolombiya, Peru, Boliviya; Afrik'da Kenya, Sudan, Çad, Nijerya, Mali gibi ülkelerle Hindistan görüldüğü yerlere örnektir.
- ▶ Yaz yağışlarıyla yeşerip kış kuraklığıyla sararan uzun boylu otlardan oluşur.

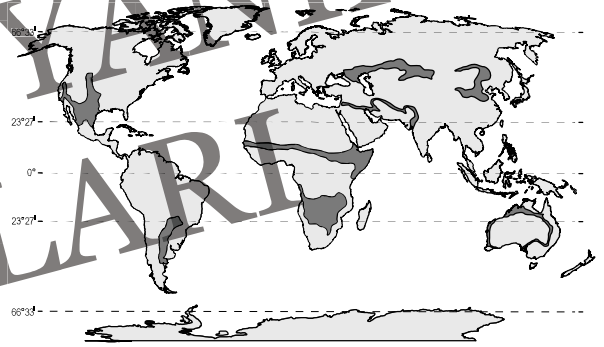


Bozkır



- ▶ Ilıman karasal iklim bölgelerinde görülür.
- ▶ İlkbahar mevsiminde yeşeren, yazın sararan bitki topluluklarıdır.
- ▶ Kökleri derine inmiş kurakçıl otlardır.
- ▶ Siğir kuyruğu, yavşan otu, gelincik, adaçayı gibi türleri vardır.

Antropojen Bozkır: İnsanlar tarafından ormanların tahrip edilmesiyle oluşan bozkırlardır.



Tundra, Çayır

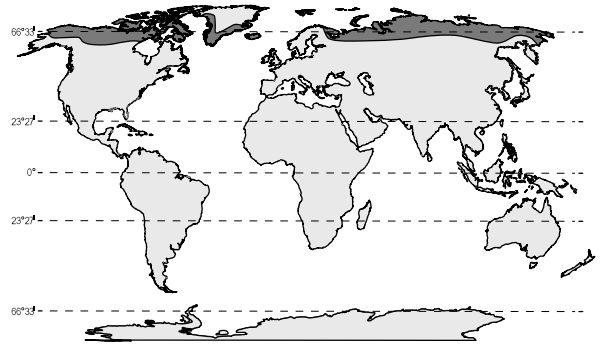


Tundra

- ▶ Tundra ikliminde görülür.
- ▶ Yılın dokuz ayı donmuş, üç ayı çözünmüş topraklar üzerinde oluşur.
- ▶ Üç aylık çözünmede büyüyen ot, liken ve yosunlardan oluşurlar.

Çayır

- ▶ Sert karasal iklim bölgelerinde görülür.
- ▶ Dağların yüksek kesimlerinde görülür.
- ▶ Yaz yağışlarıyla yeşeren otlardır.
- ▶ Orman üst sınırından sonra yetişen bu çayırlar Alpin Çayırlar olarak bilinir.

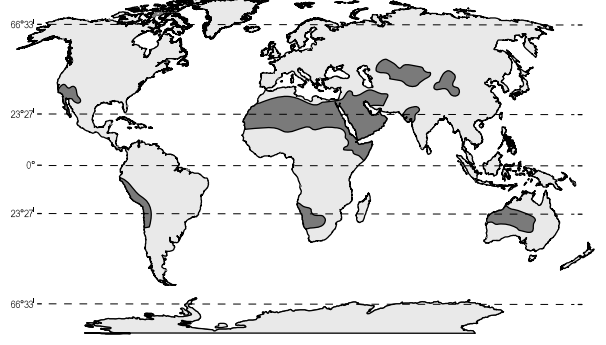


D. ÇÖL FORMASYONU

Kaktüs, Kurakçıl Otlar



- Çöl bölgelerinde görülür.
- Kuraklığa dayanıklı bitkilerdir.
- Bu bitkiler su depolayabilirler.
- Bitkilerin kökleri ince ve uzundur.
- **Kaktüsler**, çalılar, kurakçıl otlardır.
- Çöllerde yağış, yıllık 200 mm'nin altındadır.
- Çöllerde vaha adı verilen yeraltı suları bakımından zengin yaşam alanları vardır.



Bitkilerin Dağılımını Etkileyen Faktörler

İklim

- **Sıcaklık**, yağış, ışık ve rüzgârların etkisidir. Her bitkinin istediği sıcaklık koşulları farklılık gösterebilir. Bitkiler kendine uygun sıcaklık ortamında iyi gelişir ve yayılır.
- Ekvator'dan kutuplara gidildikçe sıcaklık değişiminden dolayı bitkiler kuşaklar oluşturur. Bu yatayda dağılıştır.
- Su, bitkiler için önemlidir. Yağış ve nemin yetersiz olduğu alanlarda bitkiler cılız olur.
- **Rüzgârlar** bitkilerin tohum taşınmasını sağlar. Şiddetli rüzgârlar bitkilere zarar verir. Sürekli esen rüzgârlar bitkinin büyüme yönüne bile etki eder.
- Bitkilerin ışık ihtiyaçları da farklılık gösterir. Kimi bitkiler ışık isterken kimi bitkiler gölge alanlarda gelişim gösterir.

Orman Alt Sınırı: Ormanların başladığı sınırı ifade eder. Orman alt sınırını yağış belirler.

Orman Üst Sınırı: Ormanların bittiği sınırı ifade eder. Orman üst sınırını sıcaklık belirler.

Yer Şekilleri

- Yükselti, engebe ve bakı yönünden etki eder. Yükselti arttıkça sıcaklık düşer. Bu da bitki kuşaklarının oluşmasına neden olur. Bu şekilde dağılışa, dikeyde dağılış denir.
- Bakı, Güneş'e dönük olup olmamayı ifade eder. Güneş'e dönük taraflarda bitki tür ve çeşitliliği fazladır. Güneş'e dönük olmayan yamaçlar ise bitki türleri bakımından fakirdir. Kuzey Yarım Küre'de Yengeç Dönencesi'nin kuzeyindeki yerlerin bakı yönü güneydir. Güney Yarım Küre'de Oğlak Dönencesi'nin güneyinde kalan yerlerde bakı yönü kuzeydir.

Toprak

Toprak bitkiler için yaşama yeridir. Aynı zamanda mineral ve sular toprak sayesinde bitkiler tarafından kullanılır. Toprakların mineral içerikleri ve yapıları farklıdır. Bitkilerin istediği mineraller farklılık göstereceği için toprak istekleri de farklıdır.

Biyolojik Faktörler

İnsanlar bitki örtüsünü genelde olumsuz yönde etkiler. Savaşlar, yangınlar, tarım alanı açma, yakacak gibi nedenlerle bitki örtüsü tahrip edilir. Hayvanlar ve insanlar bitkilerin başka yerlere taşınmasını da sağlamaktadır.

